

Speurtocht naar een goede vervanger

De teelt van potplanten kan duurzamer door een deel van het veen in de potgrond te vervangen door bewerkte organische restproducten, zoals compost. Dit vermindert niet alleen de emissie van CO₂, dat uiteindelijk uit het veen vrijkomt, ook het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen neemt af omdat sommige compostsoorten ziektes onderdrukken. Een interview met een exporteur, een teler, een substraatfabrikant en een onderzoeker over uitdagingen, innovaties en bottlenecks.

>> De exporteur

Waar komt de vraag naar ander substraat vandaan?

'Vanuit het supermarktsegment, waarbij Engeland voorop loopt', zegt hoofd kwaliteitsdienst Maarten Moerman van Intergreen. 'De gezamenlijke supermarktketens daar hebben met milieuorganisaties in 2002 afgesproken om tot 2010 het aandeel veen in de potgrond terug te brengen van 95 naar 10 procent.'

Zijn er wel alternatieven?

'Er waren wel kwekers met mengsels bezig, maar de 'new growing media' waren nooit echt in de praktijk getoetst. Als je dat goed wilt doen kom je uit bij partijen in de hele keten: van supermarkt tot teler, substraatfabrikant en het onderzoek. Wageningen UR heeft die partijen bij elkaar gebracht en bij vijftien kwekers diverse media in verschillende gradaties onderzocht. Ook is in een proef de kwaliteit van de potplant tot bij de consument gesimuleerd. We weten nu veel meer. Binnenkort organiseren we meetings voor kwekers die ervoor voelen om andere substraten te gaan gebruiken.'

Volgens het Britse convenant moet potgrond nu al 40 procent minder veen bevatten. Is dat gelukt?

'Van alle planten die binnen komen vragen we de potgrondsamenstelling. We pressen telers niet, maar je ziet nu – na 2,5 jaar – dat het aandeel veen al is gedaald tot 60 à 65 procent. Het gaat erom dat de telers een goed gevoel krijgen bij nieuwe substraten en ermee kunnen werken, meer dan dat ze dit jaar per se die 40 procent veenreductie halen. Financieel moet het ook uitkunnen. We weten nu dat vervangende componenten niet per definitie duurder zijn.'

Maarten Moermans (Intergreen): 'De teler moet een goed gevoel krijgen bij nieuwe substraten'.

Levert Nederland in 2010 inderdaad potplanten met nog nauwelijks veen in de kluit?

'We moeten maar eens kijken of het haalbaar en wenselijk is. Ook de supermarktketens hebben geen idee of het kan. Je kunt wel een target stellen van maximaal 10 procent veen, maar de plant moet bij de consument dezelfde sierwaarde houden. Het kan zijn dat we uiteindelijk uitkomen op 30 procent veen als het maximaal haalbare. In ieder geval hebben we met de kennis die BV Nederland heeft opgebouwd een voorsprong op de buitenlandse telers.'

>> De teler

Gebruikt u al veenvervangers?

'We telen veel voor de Britse markt', zegt algemeen directeur Ton Groot van Nolina Kwekerijen. 'Het is echt heel belangrijk op de wensen van de supermarkten in te spelen. Al jaren gebruiken we kokosgruis, kokosvezel en perliet, maar nu hebben we ook proeven kunnen doen met andere vervangers. Met onze huidige veenvervangers halen we nog de beste resultaten.'

Hoever denkt u te kunnen gaan met vervanging van veen?

Het uitgangspunt van de Britse afzetmarkt van 40 procent minder veen in 2005 is ons gelukt. Als we het op dat niveau houden, dan ben ik positief. Als het verder moet, dan vraag ik me af of we met de tot nu toe ontwikkelde mengsels een potplant kunnen telen met eenzelfde kwaliteit. Ik heb toch de indruk dat planten dan minder goed groeien. En natuurlijk mag de productie niet duurder worden.'

Waar denkt u in 2010 te staan?

'Als die 90 procent veenvervanging nu geëist zou worden, zou dat niet haalbaar zijn. Als je serieuze proeven opzet, dan komen er vast goede

Meer informatie: Chris Blok, t 0174 636790, e chrisblok@wur.nl
 Zie ook www.syscope.nl en kies hier de buttoncombinatie 'beschermd geïntegreerd' en 'ontwikkeling'. Daar kunt u door-
 klikken naar 'Bewerkte organische restproducten als substraat'

voor veen

uitkomsten. Nu al zijn er in onze groep kwekers die tijdens het onderzoek naar new growing media tot hun verrassing concludeerden dat een potgrondsamenstelling met voor een deel veenvervanger het soms beter doet dan hun eigen potgrondmengel.'

>> De substraatfabrikant

Waarom bent u geïnteresseerd in nieuwe substraten?

'Als afgevaardigde van de VPN, de Vereniging van Potgrondfabrikanten Nederland, participeren we in het onderzoek naar nieuwe media om voeling te houden met wensen vanuit de markt', zegt manager substrates production Roelof Buisman van Tref EGO Substrates bv, een internationaal bedrijf met ook eigen veenderijen. 'We willen ons niet afsluiten voor ontwikkelingen. Hoewel er voldoende veen is en het gebruik ervan in potgrond niet in verhouding staat tot de volumes die verbruikt worden om energiecentrales te stoken in bijvoorbeeld Ierland en Finland. Van de totale jaarproductie veen gaat slechts 5 procent richting potgrondproductie, de overige 95 procent gaat naar de energiesector.'

Zijn er voor de telers straks voldoende alternatieven voor veen?

'We staan open voor nieuwe groeimedia en verkopen zelf ook gecertificeerde groencompost. Maar het is de vraag of het grootschalig kan. Als telers massaal op andere media overgaan om de Britse, maar straks ook de Oostenrijkse en Deense markt te bedienen, heb je enorme volumes nodig. Tel je alle alternatieven bij elkaar op, dan kom je lang niet aan wat nodig is. Ook zijn de alternatieven niet geschikt voor alle teelten en het moet ook nog eens prijsneutraal zijn. We komen eerder uit bij 40 procent veenvervanging dan bij 80 procent. Dat heeft het onderzoek uitgewezen.'

>> De onderzoeker

Voor welke uitdagingen staat het onderzoek?

'De huidige substraten die het veen deels tot geheel kunnen vervangen zijn niet in grote hoeveelheden te produceren, te duur of niet goed genoeg', zeggen Chris Blok en Gerrit Wever van Wageningen UR. 'In ons onderzoek gefinancierd door LNV en Productschap Tuinbouw hebben we vertegenwoordigers uit de hele keten samengebracht. Er zijn een groot aantal potgrondmengsels met meerdere componenten gemaakt en met succes bij telers beproefd. Mengsels met minder dan 60 procent veen zijn gerealiseerd, maar ze vragen nog maatwerk per plantensoort.'

Welke substraatalternatieven zijn er zoal?

'We hebben bekende stoffen als perliet, cocos en bark gebruikt, maar nadrukkelijk ook stoffen waarvan bekend is dat ze moeilijk zijn maar veel milieuwinst leveren, zoals composten. Neem champost, het restproduct van de champignonteelt. Het bevat wel veen, maar dat wordt op deze manier hergebruikt. Helaas is champost ontzettend zout. Er lopen nu proeven om het zoutgehalte naar een acceptabel niveau te krijgen. Grasvezelcompost van bijvoorbeeld bermmaaisel en natuurgas is een ander innovatief product uit de koker van Wageningen UR. Het is volop in ontwikkeling. Bij groencompost kan de hoeveelheid voedingsstoffen enorm variëren en er kunnen schadelijke stoffen in voorkomen. Voor dit soort dingen moet een certificeringssysteem komen. We kunnen nu ongeveer 10 procent compost aan mengsels toevoegen. De komende jaren denken we met andere bewerkingstechnieken grote stappen vooruit te maken.'

Ton Groot (Nolina Kwekerijen): 'Het is belangrijk om in te spelen op de wensen van de supermarkten.'

